

Archeologienota Varsenare Gistelsteenweg

Programma van maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

10-5-2017

1. Gemotiveerd advies

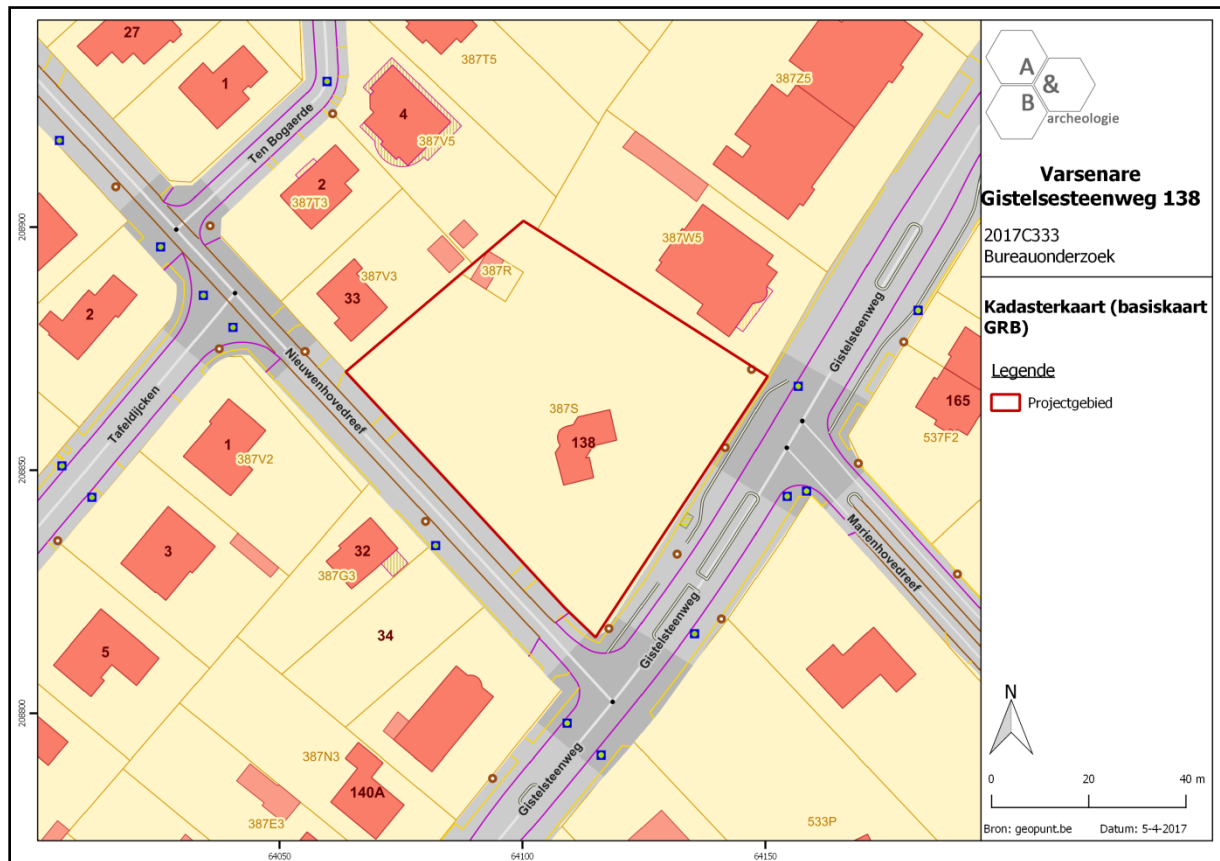
Het terrein bevindt zich op de hoek van de Gistelsteenweg en de Nieuwenhovendreef in de deelgemeente Varsenare (Jabbeke). De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 3720m². Op het terrein bevindt zich momenteel één woning van 115m² groot. Daarnaast bevinden zich wat bomen en opgeschoten struiken langsheen de Gistelsteenweg en de Nieuwenhovendreef. De rest van het terrein is ingenomen als tuingrond. In de noordelijke hoek bevindt zich nog een kleine stalling. Kadastraal gezien kan het plangebied als volgt omschreven worden: Jabbeke (Varsenare), afdeling 4, sectie C, perceel nr. 387S en 387R.

De geplande werken omvatten in eerste instantie enkele voorbereidende werken waaronder het slopen van de bestaande gebouwen, het verwijderen van het struikgewas en het rooien van de bomen. De bomenrij op de grens met het noordwestelijke naburige perceel blijft behouden. Nadien zullen op het terrein drie grote woonblokken ingepland worden die ondergronds voorzien worden van parkeergarages. Dit ondergrondse niveau bevindt zich onder de bouwblokken en de tussenliggende zones zoals te zien op figuur 4. De toegang tot de ondergrondse parking bevindt zich aan de Nieuwenhovendreef. De uitgravingdiepte bedraagt ca. 3,2m onder het huidige maaiveldniveau. De oppervlakte bedraagt ca. 2000m². Vanuit de Nieuwenhovendreef zal er een brandweg aangelegd worden rondom de woonblokken naar de Gistelsteenweg toe. De impact van deze brandweg beperkt zich tot 25cm diep onder het huidige maaiveldniveau. In de noordelijke hoek worden, met uitzondering van de afbraak van de stalling en het verwijderen van het struikgewas, geen werkzaamheden ingepland.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij alle relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet gestaafd worden. Daarom is voor het volledige projectgebied dat dermate verstoord zal worden noodzakelijk om een verder vooronderzoek uit te voeren. Het geselecteerde gebied komt overeen met het volledige plangebied van 3720m² groot. Er wordt geadviseerd om vooronderzoek uit te voeren in de vorm van proefsleuven. Deze techniek is volgens een kosten-batenanalyse de beste optie om alle archeologische informatie te verzamelen. Andere vooronderzoeken (geofysisch, boringen, oppervlakteprospecties en metaaldetectie) zijn niet zinvol en dienen bijgevolg niet uitgevoerd te worden. Op basis van een nabijgelegen archeologisch onderzoek¹ met eenzelfde bodemtype kan vastgesteld worden dat er sprake is van een A-C profielopbouw waarbij de teelaarde direct op de C-horizont rust. Bovendien werden geen silexartefacten tijdens dit onderzoek teruggevonden. Op basis hiervan kan gesteld worden dat er enerzijds geen podzolbodem of stuifzandduin aanwezig is en anderzijds is de *in situ* aanwezigheid van archeologische niveaus en *in situ* steentijdartefacten nihil. Op basis van deze gegevens is een landschappelijk en archeologisch booronderzoek niet nodig.

Het proefsleuvenonderzoek dient in een uitgesteld traject te gebeuren, aangezien het niet kan uitgevoerd worden zolang de begroeiing en bebouwing nog aanwezig is op het terrein.

¹ Verwerft 2011

Figuur 1 Uitsnede uit het kadasterplan met aanduiding van het projectgebied (bron: geopunt.be).

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Varsenare (Jabbeke), Gistelsteenweg

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 64114 en Y: 208815; X: 64100 en Y: 208900

Kadastergegevens: Jabbeke (Varsenare), afdeling 4, sectie C, perceel nr. 387S en 387R

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer 3720m². Op basis van de impact van de werkzaamheden dient over het volledige terrein verder vooronderzoek te gebeuren door middel van proefsleuven. Het is belangrijk om de huidige gebouwen enkel te slopen tot op het huidige maaiveldniveau en de aanwezige bomen te verwijderen maar de stronken te laten zitten. Nadien kan het sleuvenonderzoek van start gaan. De totale oppervlakte van de proefsleuven, 4 in totaal, bedraagt ca. 372m² oftewel 10% van de afgebakende zone. Het sleuvenplan is grotendeels volgens een NW-ZO oriëntatie opgesteld, enerzijds is dit de hoogste trefkans om gebouwen aan te snijden en anderzijds om een duidelijk inzicht te krijgen in het archeologische potentieel. Één van de sleuven is haaks op de Nieuwenhovendreef en houdt rekening met de bomenrij die behouden zal blijven. Aanvullend op de proefsleuven dienen nog kijkvensters, dwars- of volgsleuven aangelegd te worden met een dekkingsgraad van 2,5% oftewel 93m² van het terrein. Deze kunnen vrij ingepland worden door de uitvoerende erkende archeoloog. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 465m² van het volledige plangebied onderzocht.

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Kunnen sporen in verband gebracht worden met de nabijgelegen opgravingen? Sporen die dateren uit de vroege of volle middeleeuwen?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

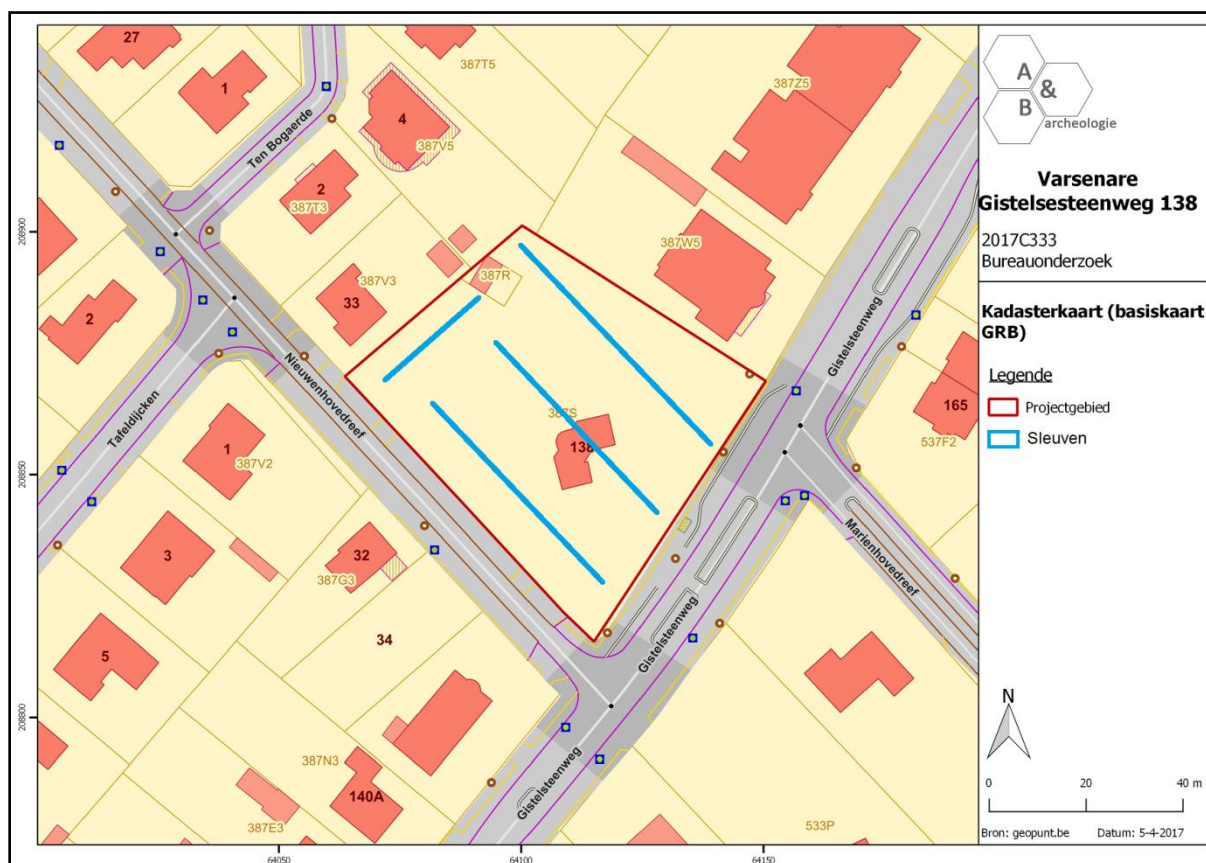
Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om deze site te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op figuur 2. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven in het onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en NW-ZO georiënteerd. In dit geval zullen 3 NW-ZO georiënteerde sleuven aangelegd worden en 1 korte sleuf haaks op de Nieuwenhovendreef tegen de noordwestelijke grens. Het voorgestelde sleuvenplan houdt rekening met de bomenrij die behouden dient te blijven. Daarnaast worden extra volg-, dwarsleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

Er wordt 10%, oftewel ca. 372m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 93m², door middel van volg-, dwarsleuven of kijkvensters. Op die manier is er een maximale info voor een minimale kost.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

Figuur 2 Projectie van de sleuven op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

- Het team moet bestaan uit minstens 1 archeoloog met minstens 100 werkdagen ervaring met onderzoek op zandgronden.
- Het team moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek in zandgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.